

To se je pisateju izbornu posrečilo, ke je s spretno roko iz obilice izbral jedro, ki ga je z lapidarnimi stavki ustalil v znanje in preudarek malemu in velikemu svetu. Da, tudi temu, zakaj zanimala bo knjiga tudi njega. — Splošna naša sodba se glasi: Dobili smo lepo knjigo izpod večšega peresa!

Ročni zapisnik za šolsko leto 1914.—1915. XXI. letnik. Sestavil L. Jelenec. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Od rajnega Primožica zasnovano, od spretno roke tovariša Jelenca nadaljevano delo je doseglo že 21. letnik — znamenje, da je dobro in potrebno. In res ne more biti učitelj in učiteljica brez tega vademekuma, ki nam je dober prijatelj in kažipot po vsem slovenskem šolskem svetu. Koliko ljubih in dragih imen! Koliko srečanja v duhu! Koliko veselostnih spominov! Koliko ponosa! Vse sile so se zarotile proti nam — celo glad! — a glejte nas! Še smo! Še bomo! Ves slovenski svet je prepleten z omrežjem slovenskih šol. Mi brusimo svojemu narodu orožje duha, ustvarjamo novo dobo pravice in enakopravnosti, ki nam šele da, kar nam jemlje sedanost! Tako slutimo ob lepi knjižici. Zato pa — iskreno pozdravljen, moj dobri, dobri znanec!

Koledar (Vestnik) XXIX. šolske Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1915. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1K 20 vin. V Ljubljani. Tisk »Narodne tiskarne«. 1914. — Za običajno koledarsko vsebino in za praktično objavo poštnih določb priobčjuje koledar življenjepisa Družbin velikih dobrotnikov: Franca Babiča in župnika Frana Škrjanca. — V vseh Družbinah prijateljih zbudi ponosno zavest reminiscenca o velikem vladiki Strossmayerju in o njegovih simpatijah do Družbe. — Zgodovinska črtica »Turška pravica« in lepa vrsta slovanskih osebnih, moških in ženskih imen zaključujeta beletristični del koledarjev. — Silno bogat na računih in imenih je Vestnik, ki izkazuje Družbine aktivne imovine K 1.690.767:59, pasivne imovine pa K 487.541:07, torej čiste imovine dne 31. grudnia 1913. leta K 1.203.226:52. — Proračun za leto 1915 izkazuje stroškov K 301.900, dohodkov pa K 145.000, torej primanjkljaja K 156.900, ki ga bo treba pokriti iz zupniških skladov in z najetjem posojila. — Težki časi so prihrumeli nad Družbo. Treba bo velike, podvojene požrtvovalnosti, da nam ne padejo sredstva, ki se ž njimi šolajo otroci v darja so proračunjeni na K 3500. Videli Družbinah zavodih. — Dohodki tega kolebomo, ali bo slovenska radodarnost uresničila vsaj to postavko! — Družbine zavode in učno osebje si na podlagi statističnih podatkov v knjigi ogledamo pozneje posebe. Od Družbinah učiteljev je mobiliziranih deset.

Šestdesetletnica hrvatskega pisatelja. Dne 26. oktobra je praznoval znameniti hrvatski romanopisec in pesnik Ksaver Šandor Gjalski (Ljuba Babič) svojo šestdesetletnico. Sredi vojne vihere se spominja slavnega književnika tudi slovenski narod z vsem spoštovanjem.

Srednješolske vesti.

Srebrno kolajno za zasluge za »Rdeči križ« je dobil ravnatelj mariborske gimnazije dr. Josip Tominšek.

Drugi zbor ukrajinskih strelcev. Osrednje vodstvo prostovoljnih ukrajinskih siskih (sokolskih) strelcev je na svoji zadnji seji na Dnaju sklenilo, da se organizira še drugi zbor prostovoljnih ukrajinskih strelcev. Prostovoljne darove v ta namen sprejema Amelan Bačinskij, gimnazijski učitelj na Dunaju, XVIII., Gentzgasse 25, I. nadst., vrata 16.

Slovenski profesor, ujet od Rusov. Prof. dr. Janko Kotnik, ki je predlanski poučeval na goriški realki, sedaj pa je profesor v Banjaluki in poročnik pri bos. herc, pešpolku št. 4, ki ga pogrešajo, je pisal dne 26. septembra svojim staršem na Koroškem, da se nahaja v ruskem ujetništvu.

Predavanje na drugi državni gimnaziji v Ljubljani. Dne 20. oktobra je za drugo državno gimnazijo v telovadnici ljubljanskega učiteljskega predaval prof. Vesenjak o veleaktualni temi »Zgodovinski poklic Avstrije v Evropi«. Predavanja se je udeležil ves zavod z učiteljskim zborom in nekaterimi rodovinskimi člani učencev. Predavatelj je jasno in poljudno odgovarjal na vprašanje, zakaj se je ob izbruhu sedanje svetovne vojne mahoma pojavilo tako edinstveno patriotično navdušenje vseh avstrijskih narodov za obrambo skupne domovine. Govoril je tako iz srca vseh, da je po sklepu predavanja kakor z elementarno silo zagromelo po dvoranah glasno odobravanje. Na to je ravnatelj Štritof z veseljem konstatiral, da je glasno odobravanje do-

kaz, da tudi mladina razume sedanje velike čase, da čustvuje z vsem avstrijskim prebivalstvom brez razlike narodnosti in stanu v edinosti patriotičnega mišljenja in da se združuje z njim v vroči prošnji do vsemogočnega Boga, naj bi skoraj podelil sijano zmago našemu orožju, borečemu se za pravico, za sveto stvar, ki mora končno zmagati. Ob koncu so vsi navzoči v dokaz zvestobe in vdanosti zaklicali presvetlemu cesarju navdušeno gromovit trikratni »živio«.

Odbor Dijaške kuhinje v Kranju, ki je pod nadzorstvom občinskega odbora v Kranju, razpošilja pravkar poročilo o delovanju v šolskem letu 1913/14. (20. leto obstanka). Tekom šolskega leta 1913/14. so sprejeli v dijaško kuhinjo 48 ubožnih pridnih učencev cesarja Franca Jožefa gimnazije v Kranju. Po svojem domovju je bilo podpirancev: s Kranjskega 44, s Koroškega 2, s Štajerskega in s Primorskega po 1. Od Kranjskega odpadejo na sodne okraje: 12 na škofjeloški, 14 na radovljški, 8 na kranjski, 5 na kamniški, 4 na kranjskogorski, 1 na trziški, 1 na ljubljanski, 1 na logaški in 2 na vipavski sodni okraj. Za 10.173 kosil in 9991 večerij se je izdalo 4707 K 26 vin. Dijaki so prispevali mesečno: dva po 6 kron, 23 po 5 K, eden po 4 kron, 8 po 3 kron, eden po 2 kroni; 13 dijakov je dobivalo hrano brezplačno. Dohodki so znašali 4487 kron 24 vin., stroški 4765 kron 72 vin., torej 278 K 48 vin. primanjkljaja. Z večjimi zneski so se spomnili Dijaške kuhinje: mestna občina Kraj (500 K), Kmetiška posojilnica v Ljubljani (50 K), mestna občina Škofja Loka (50 K), občina Stara Loka (20 K), občina Smlednik (30 K), duhovni svetnik Jernej Ramovš (100 K), nadžupnik Franc Kušar (40 K), Kreditno društvo v Kranju (25 kron), trgovci v Kranju odkupnino od novoletnih daril (420 kon). Odborovo delovanje so podpirale mnogo rodovine kranjskega mesta, ki so delile ubožnim dijakom hrano ali pa jih denarno podpirale. Tekom leta so umrli ti-le dobrotniki: vpokojeni župnik Martin Poč v Kamniku, župan Anton Burger v Hrašah pri Smledniku, kavarnar Karel Jäger in posestnica Terezija Končeva v Kranju. — V odboru Dijaške kuhinje so gospodje: dr. Edvard Šavnik, c. kr. višji okrajni zdravnik, načelnik; Boleslav Bloudek, c. kr. stavbni svetnik, načelnikov namestnik; Ivan Masten, c. kr. profesor, tajnik; Anton Zupan, c. kr. profesor, blagajnik; okrajni sodnik Oskar Dev, profesor dr. Vladimir Herle in mag. pharm. Franc Šavnik, odborniki. Iz dobe dvajsetletnega obstanka Dijaške kuhinje navajamo te-le podatke: Od 6903 učencev, ki so pohajali cesarja Franca Jožefa gimnazijo v Kranju od njenega reaktiviranja v letu 1894, pa do letos, jih je dobivalo hrano v Dijaški kuhinji 1477; použili so skupaj 521.496 obedov, ki so stali 95.848 kron. — Društveno imetje znaša: 55.705 kron 73 vin. glavnice in 4549 K 95 vin. razpoložljive, skupaj 60.255 K 68 v. Skupni dohodki znašajo 18.050 K 27 vin. skupni izdatki pa 97.794 K 59 v. Odbornikov je bilo 26; od teh jih je 5 umrlo (veleposestnik Peter Mayr, ravnatelj Andrej Žumer, odvetn. dr. Fr. Prevc, profesor Anton Peterlin in odvetnik dr. Josip Kušar). — Misel, da se ustanovi Dijaška kuhinja v Kranju, je izšla iz občinskega odbora. Dijaško kuhinjo vodi kot načelnik od njenega početka g. Edvard Šavnik, ki si je pridobil zanj s svojo požrtvovalnostjo in nesebičnostjo neminljivih zaslug. — Končno omenjamo še one velikodušne dobrotnike, ki so Dijaški kuhinji naklonili večja darila in volila: veleindustrijalec Vinko Majdič, župnik Šimen Robič, gospa Josipina Schiffrer, Jera Zorman, veletržec Janko Majdič, mornariški zdravnik dr. Leopold Majdič, učitelj Josip Traven, veletržec Ivan Majdič, gospodična Gabrijela Scaria, gospodična Marija Zismannova, gospa Katarina Roblekova in inženir Vil. Polak. — M. Pirnat.

Kranjske vesti.

—r— **Ranjen je bil** v nogu v boju pri Antwerpnu tovariš Ludovik Mikolič, učitelj v Črnomlju. Tako piše topničar Slovenec M. Oswald v pismu iz Antwerpna z dne 14. oktobra t. l.

—r— **Ranjen je bil** na severnem bojišču že koncem avgusta profesor I. drž. gimnazije v Ljubljani, rezervni poročnik Rudolf Grošelj. Zadet je bil v roko in so mu v bolnici v Levovu odrezali spodnjo laket desne roke. Dne 15. septembra je bil še v Levovu, odkoder je pisal svojim staršem. Njegova karta je prišla čez Stockholm v Ljubljano.

—r— **Na dopustu** je v svojem službenem kraju tovariš Fran Vončina, učitelj v Žireh. Vojaški napori so zrahljali njegovo zdravje.

—r— **Ranjen je bil** na severnem bojišču profesor ljubljanskega liceja rezerv. poročnik Josip Berce. Dne 20. pret. m. dopoldne so ga prinesli na prostor za obvezovanje ranjenec. Ranjen je od šrapnela na glavi; desna roka in noga sta popolnoma otrpli; ranjenec ne more nič govoriti in ne spozna nikogar. — Dodatno nam poročajo, da je prof. Josip Berce sicer težko ranjen, vendar smemo upati, da popolnoma okreva. Kakor njegov sluga poroča, ga je ranila v glavo krogla iz puške, ni ga pa raul šrapnel. — Iskreno želimo, da bi se simpatičnemu možu zdravje popolnoma vrnilo!

—r— **Prof. Ludovik Vagaja**, praporščak 17. pešpolka, je pisal svoji materi, da se nahaja v ruskem ujetništvu. Bil je ranjen na desni roki in je pismo pisal še z levico, vendar pa se mu rana dobro zdravi.

—r— **Tovariš Jakob Dimnik**, nadučitelj v Ljubljani, je bil nevarno zbolel, a se mu je bolezen po prizadevanju mestnega zdravnika g. dr. Kraigherja obrnila na bolje. Želimo, da bi se tovarišu Dimniku zdravje kmalu zopet popolnoma vrnilo.

—r— **V ruskem ujetništvu** se nahaja Fr. Z dolšek, strokovni učitelj kmetijske šole na Grmu. Zadnje pismo je pisal iz Saratova ob Volgi.

—r— **V ruskem ujetništvu** se nahaja Janko Dimic, strojni stavec naše tiskarne. Šrapnel mu je razbil puško, nje kopito ga je poškodovalo do onesveščenja. Takega so vjeli Rusi. Sedaj je na poti v Sibirijo v Omsk.

—r— **Trgovska in obrtna zbornica** je na zadnji svoji seji izvolila za svojega zastopnika v šolskem odboru obrtne nadaljevalne šole na Jesenicah pekovskega mojstra Albina Hauptmanna.

—r— **Delo za sirote in ranjence.** Tovariš Fran Potokar, nadučitelj v Dragatušu, je prevzel nadzorstvo osirotelih otrok, tovarišica Josipina Ahačičeva, učiteljica istotam, pa streže ranjencem v bolnišnici v Rudolfovem.

—r— **Zahvala.** Povodom poučnega izleta šolske mladine iz Dragatuša v Rudolfov pod nadzorstvom tukajšnjega učiteljskega izreka podpisano vodstvo gospodu Kalčiču, oskrbniku Elizabetne bolnice, g. Horvatu, upravitelju tiskarne, usmiljenim bratom, ravnatelju kmetijske šole na Grmu, gospodu Rohrmannu za preprijazen, gostoljuben sprejem, za poljudno obsežno razpravo in vsestranska pojasnila moderno urejenih naprav najiskreneje zahvalo, kakor tudi gostilnici »Štamburjevi« za izbornu postrežbo. — Vodstvo ljudske šole Dragatuš, dne 29. oktobra 1914. — Potokar Franc, naduč.

—r— **Pohvalno priznanje** je izreкло armadno poveljstvo za Srem in Banat v imenu najvišje službe rezervnemu poročniku Teodorju Šetini za hrabro in spretno vodstvo v sovražnem ognju. — Odlikovani poročnik je sin tovariša Franca Šetine, nadučitelja v Črnomlju.

—r— **Šolstvo v občinskem svetu ljubljanskem.** Na seji občinskega sveta ljubljanskega dne 20. oktobra t. l. je podžupan dr. Triller poročal, da je vlada sporočila, da za obrtno-nadaljevalne šole letos ne bo dala prispevka. Obč. svet, sklone principialno, da je pripravljen dovoliti tretjino doslej od vlade plačanega prispevka, če storita dežela in trg. in obrtniška zbornica isto. Obč. svetnik Pammer pojasni, da trg. zbornica takega prispevka ne more dati, vključ temu se županov predlog v principu sprejme. — Glasom poročila istega poročevalca se začasno nastavi za pomočnico na dnevnem zavetišču Jožica Likozarjeva s 50 K mesečno in Danetova s 15 K mesečno nagrado. Sprejme se tudi resolucija obč. svetn. Jegliča, da naj se razmišlja, kako bi se na zavetišču uvedlo moško ročno delo. — Uršulinke prosijo za prispevek k stroškom za vzdrževanje šolskega poslopja ter navajajo kot stroške za premost 741 K, kar pa bo veljalo najbrž za ves samostan. Mestna občina more prispevati za zunanjo šolo samo 1000 K. Sprejeto.

—r— **Gorupova ustanova za gojenke deklishega liceja v Ljubljani.** Razpisana so 3 mesta po 386 K. Prosilke slovenskih, oziroma hrvatskih staršev imajo opremiti svoje prošnje: 1. s krstnim ali rojstnim listom, 2. z ubožnim listom, 3. z zdravniškim izpričevalom, 4. z izpričevalom o cepljenih kozah, 5. s šolskimi izpričevali o poslednjih dveh semestrih ter 6. v prošnji navesti, kje stanujejo starši, oziroma varuhi, in če uživajo same ali kdo izmed bratov ali sester kakšno ustanovo ali javno podporo in v katerem znesku. Prošnje je nasloviti na c. kr. deželno vlado v Ljubljani in vložiti pri licejskem ravnateljstvu najkasneje do 20. novembra t. l.

—r— **Delo c. kr. deklishe ljudske šole v Idriji za »Rdeči križ«.** Učiteljice in učenke višjih razredov na c. kr. 8raz. rud. deklishe ljudski šoli v Idriji so pod vod-

stvom ravnateljice Marije Kavčičeve zasnovale dne 3. sept. t. l. pletilni, oziroma šivalni tečaj v prid društvu »Rdečega križa«. — Nabralo se je po učiteljicah in s prispevki c. kr. rud. direkcije (200 K), Lokalnega odbora (100 K), in idrijske podružnice »Rdečega križa« (100 K), do 24. oktobra v nabavo pletilnega materiala 742 K 68 v denarju, razentega pa tudi mnogo perila, volne i. dr. — Imena darovalcev so bila objavljena v ljubljanskem uradnem listu. — Odposlale so se te-le stvari: 252 srajc, 40 parov spodnjih hlač, 25 jopičev, 310 parov nogavic, 183 parov zapetnikov, 40 parov kolenk, 600 parov snuč, 140 telesnih ovijač, 50 avb, 33 robcev, 114 rjuh, 33 predlek, 10 napolnjenih blazin, 50 brisač, 6 velikih zabojev obvezilk, 3 zaboje polnenja za blazine in 700 cigaret. Razentega se je preskrbelo 8 idrijskih ozdravljenih vojakov, ki so se podali zopet na bojišče, z vsemi gori naštetimi zimskimi stvarmi. — Od 25. oktobra naprej nadaljujejo učiteljice in učenke v smislu tozadevnega poziva c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 9. okt. 1914, št. 43.490, v šoli in doma dela za naše vrle vojaške.

—r— **Darila za vojaške, oziroma ranjence v naturalijah** so poslali: Učitelj Poljanec 6 vreč suhih sliv; Tonča Štamcerjeva, učiteljica v Podbrezjah, 39 kosov pletenega blaga; učiteljica Demšarjeva in Čermeljeva v Cerkljah (Dol.) 7 kosov pletenega blaga; vad. učiteljica Marija Sohlz v Ljubljani 4 blagajnice in 2 palici; dalje so poslali raznega blaga: učenke obrtne šole v Ljubljani, učenici na Vrhniki, učenke deklishe šole v Kamniku, učiteljice in učenke c. kr. 8-razr. rudn. deklishe šole v Idriji; šolsko vodstvo v Košani, učenke ljudskih šol Ljubljanske okolice: Studenec, Brezovica, Borovnica, Ježica, Sostro, Št. Jurij in Vič, šolsko vodstvo na Primskovem, šole kamniškega okraja, učiteljica Frida Uhlova, učiteljica Ivanka Cegnarjeva v Žabnici; ljudska šola v Dragatušu; ljudska šola v Trzinu.

—r— **V Trzinu** so pletle učenke pod vodstvom učiteljice tovarišice Jul. Kocijančičeve za vojaške v vojni nogavice, zapetnike in čepice.

—r— **Iz Loškega potoka** pišejo: Šolska prireditelj tukajšnjega učiteljskega se je izvršila povsem dobro in vsestransko zadovoljivo. Dvorana »Društvenega doma« je bila natlačeno polna občinstva, ki je pri vsaki točki lepo in bogato sestavljenega vzporeda navdušeno ploskalo. Sodelujoče učiteljstvo, kakor tudi šolska mladina je izvršila svojo nalogo izbornu. Najbolj pa je ugajal našim ljudem nastop dečkov v koračnici »Mladi vojak«. Igralci in igralk v Ganglovi dramatični sliki »Zadnji obisk« so dosegli popoln uspeh. Čisti dobiček v znesku K 140 se je porabil za nakup volne za pletenje nogavic vojakom, ki so v vojni. Vsa čast marljivemu našemu učiteljstvu!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Provi-zorična učiteljica na ljudski šoli v Št. Jurju Hedviga Večaja je bila premeščena na enorazrednico v Zažar.

—r— **Tobak za vojaške.** Na tozadevni oklic so darovale v nabiralnici c. kr. dežel. vlade: deklishe šola v Kranju 7 zavojev tobaka, gojenke učiteljske v Ljubljani 1800 cigaret.

—r— **Odlikovanje.** Tiskarniški nadzornik naše tiskarne, g. Anton Sterlekar, je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. — Čestitamo.

Štajerske vesti.

—š— **Ranjen je bil** 14. pret. m. na severnem bojišču tovariš Stefan Firm, v Olinju, službujoč kot četovalja pri 20. lovskem bataljonu. Ima težko ranjeno levo roko. Leži v Krakovu, Festungsspital. Objekt VIII., oddelek 6.

—š— **Odlikovan je bil** z vojaškim zasluznim križcem z vojno dekoracijo stotnik domobranskega polka št. 26 — bivši učitelj — Fran Z w i r n, naš štajerski rojak, doma iz Stoperc pri Rogatu.

—š— **Običajni viničarski tečaji** se vrše tudi prihodnje leto v Mariboru in Zgor. Radgoni. Začne se 15. februarja, prošnje za sprejem je pa treba vložiti pri deželnem odboru do 6. januarja.

—š— **Iz Ptuj.** Za telovadnega učitelja na deželni gimnaziji je imenovan dosednji suplent Josip Koinig.

—š— **Šolstvo v Mariboru.** Poročajo nam: V četrtek, dne 22. oktobra t. l., je bil odprt šolski pouk na skoro vseh tukajšnjih zavodih, izvenzaj nvanjo žensko in moško učiteljske. Kakor smo že poročali, je gimnazija v realki in ima popoldanske ure. Dijaštva je mnogo, samo prvi gimnazijski razredi so nekoliko slabše obiskani od drugih let. Istega dne so s poukom pričeli tudi na ljudskih in meščanskih šolah, izvenzaj c. kr. vladnico moškega učiteljskega. Pouk na meščanskih šolah je za posamezne razrede vsak drugi dan, to zaradi

pomanjkanja prostorov. Kdaj se prične pouk na vnanjem ženskem in moškem učiteljskišču, je še docela negotovo, in je disala n. pr. pred par dnevi »Marb. Ztg.«, da ga to leto morda še sploh ne bo. — Na vadnici, dveh razredih dekliške meščanske šole ter ženskem učiteljskišču mariborskih šolskih sester se pouk vrši v popolnem obsegu, le število gojenk ni tolikšno, kot je bilo druga leta.

—Š— **Samomor učitelja.** Iz Št. Ilia v Slovenskih goricah nam poročajo: V nedeljo, dne 25. oktobra, okrog polnoči je prišel v gostilnico gospe Neubauerjeve v Strassu pri Spielfeldu učitelj-voditelj šulferajnske šole v Ciršaku ob Muri. Naročil si je čašico čaja. Ko je natakarka odšla, da bi mu prinesla čaj, je počil strel. Učitelj Jamnik — torej rodom Slovenec — si je pogol iz revolverja kroglo v prsi. Jamnika je dobila natakarka ležati v mlaki krvi na tleh. Takoj so samomorilca spravili na avtomobil, da bi ga prepeljali v Gradec, a je že med potjo v bolnišnico izdihnil. Sumi se, da so slabe gnotne razmere in odpušče neveste vzrok samomora. Jamnik je bil mirnejši in strpnejši kot njegov prednik Breznik.

—Š— **Dr. Fran Rosina,** odvetnik v Mariboru, ki je bil po krivdi obrekovalcev v preiskovalnem zaporu v Gradcu, a je bil popolnoma nedolžen izpuščen na svobodo, je hudo obolen ter se zdravi v nekem sanatoriju v Gradcu. Sedaj nam poročajo, da se počuti že veliko bolje in da je izven vsake nevarnosti. Iskrenemu in vnetemu prijatelju slovenskega učiteljstva želimo od srca, da bi kmalu popolnoma okreval ter se čil in zdrav zopet lotil uspešnega dela v blaginjo ljubemu narodu!

Goriške vesti.

—g— **Ranjen je bil** v zadnjih bojih v Galiciji tvariš **Fran Belin**, učitelj v Soči pri Bovcu, služeč v 97. pehotnem polku. Levo roko ima težko ranjeno. Zdravi se v Satoravljah Uhely Dohanygyer 203.

—g— **Ranjen je bil** na severnem bojišču tovariš **Josip Kalan**, šol. voditelj v Bovcu, služeč v 47. peh. polku. Ob enem je bil ranjen na južnem bojišču njegov brat Stanko, kadet v 22. peh. polku.

—g— **Poročajo** od 1. oktobra t. l. tovariša **Aljozija Macarola**, nadučitelja v Št. Polaju, nadomestnega rezervista 7. polka 7. pehotne stotnije. — Zadnje pismo je pisal 1. oktobra iz Tarnova v Galiciji.

—g— **Slovenske starše** na Goriškem opozarjamo na glasbeno šolo »Pevskega in glasbenega društva« v Gorici. Na šoli poučuje sedaj izborna učiteljica, in za mal denar je dana vsakemu prilika, da se dobro izveža v glasbi. Kdor več zna, ta več velja. To naj upoštevajo slovenski starši in naj pošljejo svoje otroke v glasbeno šolo.

—g— **Iz preiskovalnega zavora** sta bila brez vsake kazni izpuščena tovariša **Henrik Klavora**, nadučitelj v Gorenjem polju, in **Albert Dominc**, nadučitelj v Cezsoči. — Obrekovalci niso dosegli svojega namena! Živela pravica!

—g— **Iz Povirja** poroča nadučitelj A. Mervič: Tudi naša občina se pridružuje svojim slovenskim tovarišcem. Za nakup volne za pletenje nogavice in zapestnikov in za razno zimsko perilo za naše vrle junake na bojiščih se je nabralo od hiše do hiše K 200:84. — Za ta denar se je že nakupilo precej blaga, šolska mladina kakor tudi mnoge odrasle deklice in žene pridno pletejo in šivajo, da odpošljemo pripravljeno pravočasno na bojno polje njim, v katerih junških rokah leži bodočnost, leži vsa naša in domovine nada. Hvala vam, vrli povirski občani! Upam, da se o priliki še odzovete radovoljno in ne pozabite na svoje, ki krvave za dom in rod!

—g— **Šolsko vodstvo** v **Kazljah** objavlja: Vasica, ki šteje kakih 60 hiš, je darovala podpisnemu šolskemu vodstvu 57 K 80 vin. za nakup volne, iz katere že pletejo, oz. kvačkajo šolske deklice čepice, dokolenice, zapestnike in nogavice. Tudi nekatera dekleta pridno izdelujejo gori navedene predmete pod vodstvom učiteljice Albine Srebrničeve. Ta znesek je nabral zaradi poziva c. kr. okr. šolskega sveta v Sežani tukajšnji učitelj z g. Štef. Zabrcem. Iskrena hvala vsem, ki so kaj žrtvovali našemu hlabro se borečemu vojaštvu! — Za »Rdeči križ« je nabral gosp. Ivan Kjuder K 47:50, ki jih je že odposlal na pristojno mesto.

—g— **Za Narodni muzej** v Gorici je daroval tovariš Jos. Balic, nadučitelj na Vrhu sv. Mihaela, kot 43. dar: 11 starih denarjev, Pridige o. Janeza Svetokriškega, tržaški list »Curia Episcopalis« 1865—1869 in knjižico »Aus dem Wilajet Kärnten«.

—g— **Štirideset — mnogo je let.** Dne 22. oktobra t. l. je praznoval tovariš Matija Lavrenčič, nadučitelj v Št. Petru pri Gorici, štiridesetletnico svojega marljivega in uspešnega delovanja na šolskem polju v popolni duševni in telesni čistosti. Kamorkoli se ozre, povsod vidi bogate plo-

dove svojega požrtvovalnega učiteljevanja. Jubilantu iskreno čestitamo!

—g— **Repentabor.** Kakor po drugih občinah, tako se je tudi pri nas nabiralo doneske za nakup volne, iz katere izdelujejo šolske deklice, kakor tudi druga odrasla dekleta nogavice in druge potrebščine za naše vojake. Prispevke so nabirale učenke same. (Glej članek: Delo slovenskega učiteljstva za »Rdeči križ«!)

—g— **Razpis ustanov.** Deželni odbor goriški razpisuje deželno ustanovo od 600 kron, ustanovljena od deželnega zbora s sklepom z dne 10. septembra 1888, v spomin 40letnega vladanja Njeg. Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I. — Te ustanove morejo biti deležni dijaki, sinovi očeta, rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehniki ali na visoki poljedeljski šoli, in sicer vsa leta študija, če se drže obstoječih zakonitih predpisov. — Prosilci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 15. novembra 1914 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o imovinskih razmerah dotičnih družin in končno tudi dokazila, da so vpisani na katerem navedenih učilišč in o svojem dosedanjem napredovanju. — Nadalje je razpisana ustanova v znesku 600 kron, ki jo je ustanovil ekselencija deželni glavar grof Franc Coronini-Cronberg v spomin na štiridesetletno vladanje cesarja Franca Jožefa I. — Pravico do te ustanove imajo ubožni dijaki, ki so slušatelji na eni avstrijski visoki šoli (vseučilišču, tehniki, poljedeljski visoki šoli) in ki so pristojni v pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko, brez ozira na veroizpovedanje in narodnost. — Z vsemi potrebnimi in zgoraj navedenimi izpričevali opremljene prošnje je vlagati pri deželnem odboru do 15. novembra 1914. — Končno se razpisuje eno mesto izpraznjenih Codelli-Fahnenfeldovih ustanov v znesku 210 kron, ki se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofije Goriško-Gradiščanske. — Prosilci imajo vložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 15. novembra 1914.

Istrske vesti.

—i— **Iz Medulina** pri Pulju nam poročajo, da je to prijazno puljsko podobčino dne 24. oktobra t. l. obiskal nadvojvoda-prestolonaslednik Karel Franc Jožef, ki ga je narod s šolsko mladino navdušeno pozdravil. Ves kraj je bil odet s hrvatskimi zastavami.

—i— **Koncert** v korist rodovinam padlih vojakov se je vršil v Pazinu dne 31. pret. m. Z odličnim uspehom je na koncertu sodeloval tudi učitelj Pavličević.

—i— **Tovarišica Marica Petričeva**, učiteljica v Golcu v Istri, je nabrala med goškimimi ovčarji volno za »Rdeči križ« in jo doposlala v Trst. — Hvala ji za plemenito delo!

Tržaške vesti.

—t— **Obrtnikom in trgovcem** Trsta in okolice. Odbor »Slovenske obrtne nadaljevalne šole« je sklenil v smislu nasveta c. kr. ministrstva za javna dela, da za enkrat ne prične s poukom — niti v obrtnih niti v trgovskih razredih. Kdaj se prične redni pouk, se pravočasno objavi. — Vodstvo »Slov. obrtne nadaljevalne šole«.

—t— **Seja mestnega odbora.** Na seji mestnega odbora, ki se je vršila dne 19. oktobra pod predsedstvom župana dr. Valerio, je prišlo tudi do sledečih sklepov: Z dnem 1. novembra 1914 se uvede navadni in posebni šolski obed ter se v to svrhu stavi eksekutivi na razpolago vsota 10.000 K v dodatek vsoti, ki je v to svrhu na razpolago na podlagi bilance iz l. 1913. Oskrbovanje navadnega šolskega obeda na šolah v mestu se poveri društvu »Amici dell'Infanzia« pod pogoji, ki jih je društvo samo predlagalo. Oskrbovanje navadnega in posebnega šolskega obeda na šolah v spodnji in zgornji okolici se pa poveri mestnemu magistratu. Glede posebnega šolskega obeda se število dnevnih porcij poviša od 200 na 250.

—t— **Državni poslanec dr. Otokar Rybář** se je te dni mudil na Dunaju, kjer je v ministruju za pravosodje in dež. brambo že v drugič interveniral zaradi raznih oblastvenih odredb za časa mobilizacije v naših pokrajinah. Bil je povsod najdobrohotnejše sprejet, in so s posebnim zanimanjem poslušali njegove želje in pojanila.

—t— **Učiteljstvo C. M. šol v Trstu** je darovalo v oktobru t. l. 1% svoje plače v sledeče dobrodelne namene: 1. Za »Rdeči križ« K 15:23. — 2. Materi pod orožje poklicanega tovariša Hermana Ipavca s Prosaka K 20:00. — 3. Za šolske potrebščine otrokom pod orožje poklicanih očetov na

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdiko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

a) deški šoli K 9:86, b) dekliški šoli pri Sv. Jakobu K 9:87; skupaj K 54:96.

—t— **Učiteljski zbor C. M. šole v Trstu** je daroval moški podružnici C. M. D. 30 K v počestitev spomina umrle matere svoje kolegije J. Delkinove.

—t— **Iz Kolonje pri Trstu** poročajo »Edinosti« (št. 271): Žalostno — a resnično: Slovenci govorijo zoper svoje lastne brate in zoper svoje lastne naprave. Sicer so to gotovo le prazna besedičenja, vendarle pa ostane slaba luč na poti. Nekateri govorijo celo, da je zato vojna, ker je CMD. ustanovila otroški vrtec v Kolonji. Za Boga, ali more kdo reči kaj bolj bedastega in otročjega! Kolonjčani, ne poslušajte teh smešnosti! Ne pljuvajte v svojo lastno skledo! Še to, kar imamo Slovenci, še to naj bi zametavali? Pomislite, Kolonjčani, koliko vrednosti je za vas in vaše otroke, da je v naši sredi otroški vrtec, kraj, kamor brez skrbi lahko pošiljate svojo deco, kraj, ki naj bi bil svet vsakemu Slovincu. Vztrajajte pri svojem delu! Bodite složni! Ravno mi Slovenci tako silno potrebujemo sloge, skupnosti, bratstva! Zatorej, Kolonjčani, ne dajte se smešiti! Bodite ponosni, da je v vaši sredi zavetišče otrok! Ne poslušajte praznih besedičenj in pošiljajte veselo in ponosno svoje otroke v vrtec.

—t— **Telovadno društvo »Sokol«** v Rojani naznanja vsem onim staršem, ki bi hoteli vpisati svojo deco k telovadbi, da se telovadba zopet redno vrši, in sicer: ženski šolski naraščaj vsako sredo in soboto od 2. in pol do 3. in pol popoldne, moški šolski naraščaj vsako sredo in soboto od 4. do 5. popoldne. Slovenski starši, mnogo vaših očetov se nahaja pod bojno zastavo, in tako nima kdo nadzirati vaših otrok; zato pa jih pošljite v izkušene roke, kjer se bodo izobrazili, vrhutega pa še krepili duševno in telesno.

V smislu sklepa upravnega sveta z dne 6. novembra 1914 se skliče

IX. izredni občni zbor Učiteljske tiskarne

registr. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani na dan 22. novembra 1914 ob 10. uri dop. v Ljubljani, Fračiškanska ul. 6.

Dnevni red:

1. Volitev upravnega sveta.
2. Slučajnosti.

Ljubljana, 6. novembra 1914.

Za upravni svet:

Karel Wilder, s. r. Franc Črnagoj, s. r.
predsednik. član upravnega sveta.

Splošni vestnik.

Vse gospode tovariše in gospodične tovarišice, ki smo jim poslali knjigo: **Petindvajsetletnica Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev — Spominski spis** — in je še niso plačali, prosimo prav nujno, da to store čimprej, da tudi Zaveza uredi račune.

VOĐSTVO ZAVEZE. Učiteljski kandidati, ki so bili potrjeni v vojake in ki skoraj nastopijo voj. službo, a žele položiti izpit učne usposobljenosti v letošnjem novembrskem roku, se pripuste po odloku naučnega ministrstva k izpitu takoj, pred zakonitim rokom, če dokažejo, da jim predpisana dveletna oziroma dvajsetmesečna praksa v šolski službi poteče do zakonitega novembrskega roka.

Popusti na pridobninskem davku, če je obrat zaradi vojne moten. Ravno kar izišla cesarska naredba obsega važne določbe glede popusta na pridobninskem davku, če je industrialni ali obrtni obrat zaradi vojne moten. Obrati, ki so bili zaradi vojne neposredno ali posredno prizadeti, bodo uživali delni popust na pridobninskem davku po velikosti motenja obrata; če so morali ustaviti obrat popolnoma, velja tudi za četrt leta popoln popust. Odločala o popustu ne bo davčna oblast sama, marveč skupno s posebno komisijo, ki bo sestavljena iz 3 avtonomnih funkcionarjev in predsednika pristojne pridobni-

ške komisije. Kot druga instances bo fungirala deželna komisija. — Poučite o tem prizadete!

Poštna zveza z ujetniki na Francoskem. Poštne pošiljke na Francoskem interniranim avstr.-ogrskim državljanom glasom poročila švicarske poštne uprave niso dopustne.

Državnega zbora ne bo. Predsedstvo poslanske zbornice razglašja, da ne bo zasedanja parlamenta, kakor so poročali različni listi, ker je sedaj v poslopu državnega zbora vojaška bolnica.

Za kadilce cigaret. Zaradi vplivanja vojne na obrat tobačne režeje (poklic pripravnih delavcev v vojaško službo, zvišana potreba vojaške uprave, darila za vpošiljance in ranjence) je nastopila časna potreba omejitve v izdelovanju nekaterih vrst tobaka za cigarete. Poskrbelo pa se je že za izvišanje izdelovanja, zaradi česar bo v najkrajšem času zopet možno zadovoljevati kadilce. Medtem naj se občinstvo z ozirom na težke čase zadovoljuje z drugimi vrstami, posebno s kadilnim tobakom »drama«, ki se lahko stavi na razpolago v večjih množinah.

Vpisovanje na poljedelski visoki šoli na Dunaju za zimski semester se vrši od 2. do 16. novembra. Predavanja se pričnejo dne 7. prosinca 1915., ako tega ne prepreči neprevrtljive zapreke in pa ako se pri glasi zadostno število slušateljev.

Uvedba obveznega vidiranja potnih listov za prestop v Italijo. Kraljevo italijansko ministrstvo za notranje zadeve je pred kratkim odredilo, da smejo vprihodnje samo oni inozemci prestopiti na italijanska tla, ki imajo od italijanske konzularne oblasti vidirane potne liste. Kraljeve italijanske mejne in pristaniške oblasti so v tem smislu že poučene. Potniki v Italijo si morajo torej potrebne potne liste preskrbeti in si vizum neposredno izposlovati pri pristojnem kraljevem italijanskem konzulatu — potniki iz naših krajev torej pri onem v Trstu.

Praške »Učiteljské Noviny« objavljajo v svoji zadnji številki ekscerpt iz našega članka »Nekaj sodbe o naših uradnih konferencah, posebej še o sestavljanju zapisnika o njih«, ki smo ga priobčili v 36. letošnji številki.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Orgle, harmonije plana in pianina
dobavi c. kr. dvorni dobavitelj
Jan Tuček
Kutna Hora, Češko.
Pošilja cenike brezplačno in franko.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici
Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši
in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetijske šole. Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov za vsak stan. Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.